

odorem sentiunt. Ita Nicæphorus, lib. XI, cap. L.

Zeno, imperator Eutychianus, vivus ab uxori sepultus est; de quo Cedrenus: « Satellites, inquit, qui ad sepulcrum in quo repositus fuit, cuncti erant collocati, resterunt se per duas noctes lamentabilis vocem e sepulcro audiisse: Misericordia, et aperire mihi. Cum illi dicerent alium jam regnare: Nihil, inquit, euro, in monasterium me adducere. Sed cum non aperierit, ferunt aliquanto post monumentum fuisse recessum, inventumque in eo Zenonem, qui pro fame suos ipsos lacertos mandaret, et caligas suas gestabat.

Anastasius imperator, ait Zonaras, videt virum terribilem dicentem: « Ecce ob perversitatem fidei tue, annos quatuordecim vita tua delecto. » Nam, ut idem subdit, ac Cedrenus, cum oraculo dicens sibi igne percundum, cisternam que Frigida dicitur, multus metibus aperuit, ut oraculum eluderet; sed frustra, nam fulmine est ietus.

Theodorus, rex Arianius, virus est cuidam sancto viro inter Joannem Papam et Symmachum Patritium, quos occiderat, discinctus, discoloratus, et vincula manibus proiectis in ollam Vulciani. Ita S. Gregorius, lib. IV *Dialog.*, cap. xxx.

Constantinus Copronymus, hostis Oeiparæ, miserabiliter in Chalandio mortitur, clamans et dicens: « Vives adhuc sum igni invictibilis tritus, » sanctorumque Virginum Oeiparum nouilaria et laudari expedit, ait Theophanes.

Arins in successu medius crepitum instar Judeæ, visceraque effudit, quia Deo Patri visceræ sua, id est, Filium consubstantialem, auferre voluerat. Ita S. Nazianzenus in *Loudous S. Athanasii*.

Nestorii lingua blasphemæ in Christum et Deiparam a veribus exesa est, et totum corpus tabescutum, uti Evagrius, lib. I, cap. vii, Cedrenus et alii tradunt.

Lutherus sibi gulam fregisse ex ejus familiäris accupsum esse tradunt Bozzius de *Sigis Ecclæsia*, Genebrardus et alii, corvorumque turbam ejus funus comitatum; quin et demones ab energumenis ex Geel (oppidum hoc vidi in Brabantia, et energumenos, qui eo ad S. Dymphnam confluunt) in Saxoniam ad ejus funus convolasse, narrat Tilmannus Bredembachius, lib. VII *Sacra collat.*, cap. xxxix.

Calvinum scribit Bæza phthisi, colica, asthmatæ, calculo, podagra, haemorrhoidibus vexatum. Accedit morbus pedicularis, qui totum corpus pervasit; ac festidissimum et purulentissimum ulcus circa verenda: a veribus ergo corrosus expiravit instar Herodis, Hunericæ, Maximiani et Anfiochi Epiphanius, acerrimorum persecutorum Christi et Ecclesiæ: ita Hieronymus Bolescus iocor medicus in *Vita Caleus*, cap. xxxii.

Queres, quando occidendas sit Antichristus. Respondeo, postquam regnaverit tres annos cum dimidio, ut docet Daniel, xii, 7, et S. Joannes Apoc. cap. xi, vers. 2 et 3, et cap. xii, vers. 14.

Addit S. Hieronymus in *Daniel*, xii, 11, eum occidendum die 1290 ab initio regni sui, idque significare Danielem, cum ait: « Et a tempore cum ablatum fuerit (ab Antichristi initio sine monachia) iugæ sacrificium, et posla fuerit abominatione in desolationem, dies mille ducenti nonagesinta. » Subdit Daniel: « Beatus qui expectat, et perveniet usque ad dies mille trecentos triginta quinque. » Ex quibus verbis S. Hieronymus et alii passim colligunt, post Antichristi mortem superfluiros dies 45 usque ad diem iudicii, quia Deus dum hominibus lapsis in persecutione Antichristi, ut perirent. Aliqua cum s. i. g. anno hos dies preceps accepimus, ita ut posterius die præ 106, puta 46 a noce et persecutione Antichristi, futura sit omnium resurreccio, et iudicium universale.

Porro probabile est, diem resurrectionis generalis fore eundem quo resurrexit Christus, puta die Pasche. Unde Lactantius, lib. VII, cap. xix, docet nos resurrectores in die Dominica, in eadem hora qua Christus resurrexit: Christus enim fuit exemplar nostra resurrectionis. Idem docet S. Ambrosius in *Eusebiorum*, et Macarius homil. 5 et 12, dicente nostram resurrectionem fore tempore aprilis, quando omnia florent, et speciem exhibent ecclesiæ glorie. Idem sentit nosfer Joannes Salas in II, *Quest.* V, art. 9, tract. 2, disp. 14, sect. x.

Suppositis hisce duabus principiis, scilicet primo, a nece Antichristi usque ad diem iudicii et resurrectionis, precise fratre 45 dies; secundo, resurrectionem fore ipso die Paschalis: sequitur Antichristum occidendum finitis Bacchanalibus (quod notent et timeant bacchanales) primo die Quadragesime; ac deinde Quadragesimam totam demandam lapsis ad penitentiam, ut se preparant ad ultimum Pascha, quo resurgent subiuri iudicium generale. Quadragesima enim usque ad Pascha continet dies 46; deinceps ex diem primum, utpote quo occidetur Antichristus, supererunt 45 dies, quos numerat Daniel usque ad diem iudicii: Ita ut finito die 45, ethiacoante 46, qui erit Pascha, omnes resurgent et iudicentur. Haec opinatur vir quadam eruditus Romæ, qui mecum hæc regit. Si dicas: Ergo præcisè poterit sciri dies iudicii, quod negat Christus, *Marci* xii, 32, respondere negando consequentiam. Nunc enim si non potest sciri, et deinceps non poterit sciri usque ad mortem Antichristi: ex vero præcisa poterit probabilitate ex dictis cognoscere, at non certo sciri: quia utrumque principium quo nimirum haec sententia, incertum est, et probable dubitat, scilicet quod resurrexit fieri die Paschalis, et quod præcisè erunt 45 dies a nece Antichristi usque ad diem iudicii. Multi enim longe plures fore opinantur, ut dixi *Daniel*, xii, 11. In hisce ergo conjecturis nihil certo definiri potest, prosernit cum a varis variis aliæ affirmantur, quarema que sit vera, eventus declarabit.

CAPUT VIGESIMUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Continuatur materia capitinis precedentis per novam visionem, qua res altius a suo exordio repetitur; videlicet enim Joannes Angelum habentem clavem abyssi, qui Satanum ligat in abysso per mille annos, quibus Martyrum et Sanctorum animæ cum Christo regnant in celo. Inde, vers. 7, post mille annos dicitur solvens Satanam ad modicum tempus, qui solitus congregabit Gentes, Gog et Magog, ad Antichristum, ut pro eo pugnant contra Christum et Christianos: sed affabat et perdet eos unus igne missus de celo; Satanam vero et Antichristum in tortura deturbabit. Deinde, vers. 11, Christus venit ad iudicium, resurgent mortui pusilli et magni, libri aperiuntur, ex hisque mortui iam resuscitati iudicantur secundum opera cuiusque; ac tandem mors et infernus cum impis, qui non sunt scripti in libro vita, mittuntur in stagnum ignis.

1. Et vidi Angelum descendente de celo, habentem clavem abyssi, et catenam magnam in manu sua. 2. Et apprehendit draconem, serpentinum antiquum, qui est diabolus et Satanam, et ligavit eum per annos mille; 3. et misit eum in abyssum, et clausit, et signavit super illum, ut non seducat amplius gentes, donec consummentur mille anni, et post haec oportet illum solvi modico tempore. 4. Et vidi sedes, et sederunt super eas, et iudicium datum est illis: et animas decollatorum propter testimonium Jesu, et propter verbum Dei, et qui non adoraverunt bestiam, neque imaginem ejus, nec acceperunt characterem ejus in frontibus aut in manibus suis, et vixerunt, et regnauerunt cum Christo mille annis. 5. Ceteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Haec est resurreccio prima. 6. Beatus, et sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem; sed erunt sacerdotes Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille annis. 7. Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur Satanus de carcere suo, et exhibit, et seducet Gentes, quas sunt super quatuor angulos terræ, Gog et Magog, et congregabit eos in prælium, quorum numerus est sicut arena maris. 8. Et ascenderunt super latitudinem terra, et circuerunt castra sanctorum, et civitatem dilectam. 9. Et descendit ignis a Deo de celo, et devoravit eos: et Diabolus, qui seducbat eos, missus est in stagnum ignis et sulphuris, ubi et bestia 10. et pseudopropheta cruciabantur die ac nocte in sæcula saenlorum. 11. Et vidi thronum magnum candidum, et sedentem super eum, a enijs conspectu fugit terra et celum, et locus non est inventus eis. 12. Et vidi mortuos, magnos et pusillus, stantes in conspectu throni, et libri aperti sunt: et alius liber apertus est, qui est vita; et iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum. 13. Et dedit mare mortuos, qui in eo erant; et mors et infernus dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. 14. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis: Haec est mors secunda. 15. Et qui non inventus est in libro vita scriptus, missus est in stagnum ignis.

Alcazar, more suo, haec omnia refert et determinat ad Romanam Ecclesiæ, quasi post Babylonionis, id est Romæ incendium, scilicet mysticum charitatis, cum sub Constantino copulat publicum in ea fidei Christianæ exercitum, ligatus sit Satanus, ne illud ullo unquam tempore overtere aut tollere possit. Illud itaque duraturum usque ad tempus Antichristi, qui modico tempore illud tolleret; sed eo mortuo rursum restituatur, durabitque usque ad dñm iudicem, quando communitabit in regnum celeste, beatum et gloriosum. Ligari ergo censet hic Satanam ad hoc, ne impediat nuptias Agii cum Romana Ecclesiæ; sicut Raphael ligavit Asmodeum, ne impediret nuptias Tobiae cum Sara, *Tobæ* vii, 3. Porro hiæ ipsa probare contendit omnia praecedentia a cap. **xxv**.

hucusque intelligenda esse de primitive Ecclesie Victoria contra gentilismum, quia cap. sequentia dicitur ligatus Satanas per mille annos. Ergo, inquit, ligatus Satanas secuta est post Babylonis excidium, post pugnam Michaelis cum dracone, etc. Ergo hoc excludit, haec pugna, etc., non sicut sub Antichristo in fine mundi; sed facta sunt iam olim in conversione Gentium, cum Roma professa est publice Christianismum; tunc enim ligatus est Satanas per mille annos. Nec enim post Antichristum supererunt orbis mille anni, ut his tunc demum ligetur Satanas (1).

Verum respondeo cum Propheta esse hic novam visionem, ut fieri solet in Propheta, in quadam per hysterologiam praemittuntur et repetuntur, que jam olim configurantur. Ligatio enim Satanas jam olim a Christo facta haec narratur a Joanne, et accessum a suo initio: idque ad hoc, ut inde transact et emaret ejusdem solutionem que fuit in fine mundi sub tempora Antichristi. Quomodo enim intelligendatur Satanas sibi catenatus solitus, nisi prius narraretur cum iam olim a mille annis a Christo iisclusus esse alligatum?

Et vidi ANGULUM DESCENDENTEM DE COELO, HABENTEM CLAVEM ABYSSI. — Angelus hic est Christus, ait S. Augustinus, lib. XX De Civitate, cap. vii, Viegas et Alcazar: Christus enim habet clavem abyssi, et apprehendit ligavitque demonem imperii sui cœta.

Verum simplicius et planius hic, regue ac cap. ix, vers. 1, Angelum accipiemus proprio dictum, qui sit præses et quasi pretor inferni. Unde habet clavem abyssi, id est habet potestatem laxandi infernum, in eumque defrundendi diabolum, puta Luciferum, ibique eum alligandi per catenam, id est per imperium divinum, ejusque vim detinavit de coercitivam (de qua dixi cap. ix, vers. 14), idque per annos mille, id est per universum tempus regni Christi in hac vita, puta in Ecclesia militantia, usque ad Antichristum; milieannus enim est numerus perfectus, quadrata et solida figura: decies enim decem faciunt centum, et decies centum faciunt mille. Mille ergo est quadratura denarii, idque temporis plenitudinem et universitatem significat, ait S. Augustinus et alii passim. Vel mille, id est plurimos annos; posterior enim numerus definitus pro indefinito.

(1) Ita Alioli, cum hodiernis plerisque. Ethnicius romano semel devicto, Christiana lux, super candelabrum posita, lucibet omnibus qui in domo sunt, ita ut a diaboli seductione omnes serventur, nec illus, nisi qui claudit oculos, lumen videre nequeat. Mille anni bene longum tempus spatium indicant, nec proprie sunt intelligendi. Milieannus autem numero usus est Joannes, quia is numerus est mysticus apud Judaeos. *Tachanica* f. 223, 1: *Messe tempora sunt mille anni.* Multa alia ex Rabbinicorum scriptis invenies apud Weissenium, Hoc magno annorum numero significatur cognitio omnisciens Deo soli numerus saeculorum, usque ad initium ultime maximorum persecutions, ante finem huius mundi, per Antichristum et ultimos eius precursores.

HABENTEM CLAVES ABYSSI, — puta inferni. Mytice, Ansbertus et Haymo per abyssum accipiunt multitudinem impiorum, cui quasi alligatus est demon. Rursum Alcazar: In abyso, inquit, id est in reuissimo Dei judicio (judicia cum Dei abyssus multis), ligatus et reclusus est demon.

SERPENTES ANTIQUUM, — quia diabolus ab olim in Paradiso, per serpentem primos homines venire suu mortificavit inuidie, ait S. Leo.

ET LIGATUM EUM PER ANNOS MILLE. — Arabicus, in annos mille. Quibus catenis liguntur demones dixi cap. ix, vers. 14. Nota hanc ligationem demonis per mille annos, quintupliciter ab interpellibus suppeditari et explicari. Primo enim, aliqui mille annos inchoant a passione Christi, et finiunt in Antichristo; secundo, aliis eos inchoant a Constantino Imperatore aut a morte Iuliani: tunc enim quasi simul interierit idolatria; tertio, aliis post Constantium; quarto, alli a more vel tempore Antichristi; quinto, aliis eum inchoant a die iudicij, et compleundos dicunt in regno celorum. Omitto sententiam Prosperi in *Dindymo temporis*, cap. iv, qui ab exordio 70 hebdromadum Danielis, hos mille annos orditur, quia haec ejus unius singularis est opinio.

Primo, a passione Christi inchoant S. Gregorius, Augustinus, Primasius, Beda, Andreas, Viegas et Perierus, lib. XV in Daniel. Christus enim in cruce admitem diabolus jus usurparum et potestalem in homines, eumque alligavit. Unde ait ipse: « Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras; sed sub Antichristo solveret, viresque suas recipiet, easque exeret per Antichristum. Itaque a Christo in cruce Satanas, id est demontum princeps (unde in Graeco est articulus); et S. Prosper in *Dindymo temporis* legit: « draconem illum magnum, illum serpentem antiquum », puta Lucifer, realiter et personatiter relegatus est ad infernum, ibique ligatus est, ut ex eo egredi non possit, nec illi nocere hominibus ac si sis presens esset, usque ad tempus Antichristi: tunc enim solveret et egredietur. Id diserte docet S. Gregorius, lib. IV Moral., XII, Ambrosius, Andreas, Lactantius, lib. VII *Dicitur institutum*, xxv et xxvi, Riberia et Viegas, qui docent hie secretum quodam detegi, scilicet in passione et morte Christi angelum quemdam et celo descendisse, qui Satanam in gehenna alligare⁴, ne ex ea egredi posset usque ad tempus Antichristi. Rursum ligatus est Lucifer, ne per suos demones, qui inter nos agunt, totum suum viv exerat contra Ecclesiam, ne seducat gentes ex hiis constat Ecclesia, ait S. Augustinus, quas antea seduxerat et subiectas tenebat, sed permittere cogatur, ut ille liberetur ad Christum converti possint, utque Christi filii tota orbe per omnes gentes propagetur, ait S. Augustinus, serm. 197 *In Tempore*. Ita refert S. Athanasius in *Vita S. Antonii*, quod diabolus qualam vice procederit ad pedes S. Antonii, dicens: « Cur mihi maledictus homines? sibi impudent, si ca-

dant. Ego enim nihil possum, nisi ipsi sponte se misi subdant. » Additque S. Antonius: « Homo crucis ut draco adducatur a Domino est, et capitulo ligatus at jumentum, et quasi mancipium fugitivum vincens circulo, et armilla labia perforatus, nullum omnium fidelium devorare permititur. Nuno miserabilis ut passer, ad ludendum irretitus a Christo, calcaneo Christianorum substratum gemit. Ille qui universa maria a se detraha plaudebat, ille qui orbem terrarum manu sua tenet pollicebatur, ecce a nobis vincitur, ecce me adversum se prohibere non potest disputantem. » Vide S. Augustinum ubi supradictum.

Ita in Vita S. Marcellini, c.l.S. Petri Martyrum, 2 junii, legimus Petrum hunc Exorcistam, ut virtutem Christi Artemio prefecto carcoris ostenderet, et carcere vi divina, solitu vinculis, egressum stessisse se ad mensam Artemini, ejusque conjugis Candidi, et filia Pauline, ut possidebatur a demone, qui subito ad Petri presentem lugans, exclamavit: « Virtus Christi, quae est in te, o Petre, me ligavit, meque expellit! » ita ut Paulina plane liberata et sana evaserit. Quocirca Artemius cum conjugio accedens ad pedes Petri, Christianus effectus est, ac tandem cum iisdem martyris evasit. Nam, ut ait S. Augustinus, XX *De Civitate*, vni: « Alligatio diabolus non solum facta est ex quocepit Ecclesia in nationes dilatari, sed etiam nunc fit, et fieri usque ad terminum seculi: quia unicuique fidem iste fortis tunc alligatur, quando ab illo tanquam vas eripitur. » Vide dicta cap. ix, vers. 14. Quocirca appositus S. Cyprianus, tractat. *De Operc et Eleemos*, diabololum Christianis qui justificati consenserunt, coram Christi iudice insultantem inducit: « Ego pro istic quos tecum vides, non alaps acceperit; nec dagella sustinuit, nec crucem pertulit, nec sanguinem fudi, nec familiam meam prelio passionis et crnoris redemisti; sed nec regnum illis celeste promitto, nec ad Paradisum restituta immortalitate denuo revoco; et numeris milii quam pretiosa, quam grandia, quam nimio et longo labore quiescita, sumptuosissimis apparatibus comparant? Tuos tales muneras, Christe, demonstra preceptis tuos monitos, et pro terrenis celestis receptaculos illos divites, illos copiosius affluentes; an in Ecclesia presidente et spectante to ejusmodi manus edant? In istis numeribus meis caducae quicunque terrenis nemo pascat, nemo vestitur, nemo cibi aliquibus solat, nemo sustinetur; cuncta inter furorum edentis, et spectantis errorum, prodiga et stulta voluptatum frustrantur vanitate deperirent. Illic in pauperibus tuis uti vestris et pasceris, tu eternam vitam operantis polliceris, et vix tu meis perdecentibus adequantur, qui a te divinis mercedeibus et premiis coelestibus honorantur. Quid ad haec respondendum, fratres charissimi? »

Quarto, ab Antichristi morte ordiundur hosce mille annos, primo, Chilastre sive Milenarii; quorum duos fuit Papias, discipulus S. Joannis Apostoli, quem secutus est Cerinthius haeresis, et e Catholicis Irenaeus, Tertullianus, Lactantius, Victorinus, Apollinaris, Severus, Justinus et alii. Putarunt enim hi, ea quea a Christo predicta et promissa sunt de pace et felicitate Ecclesie, ne dum impleta esse, sed inplenda fore post Antichristum.

Porro mille hos annos finiri in Antichristo, tunc solendum esse Satanam diserte docet S. Augustinus, lib. citato, cap. vii, Gregorius, lib.

christianum, quando eo devicto justi resurgent et cum Christo in terris regnabunt mille annis: quod circa illis ligandum esse Satanam. Itaque docebant post sex millia annorum, quibus stabit hic mundus, securum sabbatum, sive septimum mileniarium annorum, in quo Sancti cum Christo in terris regnabunt in summis deliciis, vel corporalibus gula et luxuria, ut volebat impurus Cœrithius, vel potius spiritualibus, ut voluit Irenaeus et alii: idque placuit aliquando S. Augustino, ut ipsa referat lib. XX *De Civitate*, vii. Hanc ergo aiebant esse resurrectionem primam, de qua hic agit Joannes: post quam aut securum sequam, in qua scilicet et terra in cœlum transferuntur, qui erat octavus mileniariorum felicitatis et aeternitatis. Unde et caput sequens accipiunt de hac prima resurrectione: hanc enim aiebant esse novam Jerusalem et coeli descendenter in terras, in hunc errorum induxit eos hic locus Apocalypsis, qui dicit videtur asservare. Quocirca ali ex diametro his adversi, ut hunc errorum convellerent, respectum Apocalypsin, eamque tribuebant Cœrithio hereticum, qui fuit a primis Chilias.

Ilic itaque est error Mileniariorum: heres dicere non audeo, quia apertas Scripturas aut Conciliorum Decreta, quibus huc sententia quasi heretica damnetur, non habeo. Unde et S. Augustinus, loco citato, eam damnare non est ausus. Satis tamen illa erroris convincitur, et ab Ecclesia damnari posset ut heretica (uti noster P. Salas et alii eam damnant). Primo, ex illis Scripturis et Decretis Pontificum, quae docent animas puras et sanctas hæc vita functas, mox in cœlum evolare: inde enim sequitur eas non degere in terra per mille annos.

Secundo, ex iis quea docent unam tantum esse proprie dictam resurrectionem, scilicet corporum reviviscentium, eamque futuram in fini mundi, puta in die iudicii: inde enim sequitur animas deinceps in mundo hoc ac terra non moraturas per mille annos. Tales Scriptura sunt, *Job* cap. xix, vers. 23: « In novissima die de terra surrecturus sum, et in carne mea video Deum salvarem meum. » *I Cor.* xv, 32, ait nos resurrectores « in momento, in ictu oculi, in novissima tuba. » Idem satis insinuat Joannes hoc cap., vers. 12 et 13.

Tertio, ex iis quea docent post resurrectionem Beatos non habituros delicias carnales, sed spiritualis, ut *Matt.* xxii, 30: « In resurrectione neque nubent, neque habentur, sed erunt sicut Angeli Dei. »

Quarto, ex iis quea docent in resurrectione nobiscum rapiendos Christo in atra, ut dicitur *I Thessal.* iv, 16.

Quinto, quia hic vers. 7, dicitur: « Cum summari facient mille anni, solvetur Satanus, et seducte Gentes, etc., Gog et Magog. » Illi autem erunt duces et exercitus Antichristi, qui veniet ante finem mundi, et ante resurrectionem. Ergo

hi mille anni non sequuntur, sed precedunt Antichristum, finemque mundi. Ergo sunt anni hujus vite et seculi, non resurrectionis.

Denique posteriores Patres, et Ecclesie sensus hanc sententiam reprobavit: unde illa jam evanuisse videtur.

Ad Chilias ex parte accedit sententia Abbatis Joachimi, Pannonii, Seraphini et Bullingeri, qui consentanea magna Christi de pace et felicitate Ecclesie promissa necrum esse implita, sed implenda fore post Antichristum. Tunc ergo in Ecclesia nullam fore heres, aut hostem, qui can affligat, aut perfusor, ipsosque fideles fore sanctos, ita ut non indicant mortuam correctionem aut reformationem: fore enim omnes dicitur a Domino, tuncque fore in terra specimen ecclesiæ monachie. Quocirca docent ipsi ex Syilla, post mortem Elie et Henoch superiore 350 annos usque ad diem iudicii: « quod videtur Langium in Justinum, tomo secundo, fol. 72. Ubertius vero hos annos duplicat, atque fore 790. Verum haec gratias et sine fundamento dicuntur, nee consonant cum Scriptura, que docet Antichristum in fine mundi venturum, ac non multo post Antichristum fore extremum iudicium et resurrectionem, uti et satis insinuat S. Joannes, cum post stragem Gog, Magog et exercitus Antichristi, mox vers. 11, transit ad diem iudicii. Quocirca Hortulanus in *Canticis*, fol. 386, ubi eadem cum Joachimo docet sententiam, ut has difficultates evadat, asserti hos mille felicitatis Ecclesie annos, non post, sed ante Antichristum futuros. Verum haec quoque commentum est, presertim cum ad hæc usque tempora, que sensim accidunt ad Antichristum, nullum unquam fuerit sequitur sine heresi, hoste et perturbatione Ecclesie, quale ipse per mille annos fore ante Antichristum opinatur, aequa ac opinatus est Q. Julius Hilarion, lib. *De Duracione mundi*, tomo VII *Biblioth.* SS. Patrum.

Ad horum opinionem accedit Petrus Galatinus hic, quem manuscriptum legi in Bibliotheca Vaticana, qui hos mille annos ligationis Satanae numerat a tempore Christi, sed praedictum eorum partem fore asserti aetate Pastoris (Pontificis) agnitet, qui admirabilem humilitatem, sapientiam et sanctitatem erit, habebiliter duodecim Apostolos instar Christi, cum quibus reformabit, et primo sub Apostolis splendore restituit Ecclesiam: post quem sequetur Antichristus, qui omnino subvertet, ac tum solvetur Satanus ante ligatus. Ille Pastor anglicum promittit S. Catharina Semensis apud Ambrosium, *Catharinum*, lib. III *Vite ejus*, cap. iii, et *Revelations* B. Amadei, ex hisque enim mutatus videtur Galatinus, et ali multi qui eum expectant. An recte et vere posteriorum aetas docebit. Mili certum uscum hic a S. Malachio, quod recitat Arnoldus Wion, lib. II *Liqui vite*, cap. xl, in fine, Pastor Angeli-

etus in serie Pontificum futurorum, ponitur sextus a fine, sive sextus a Petro Romano, qui ultimus Pontifex ponitur.

Quinto, hosce mille annos a die iudicii extremi ostendit Alphonsus a Castro, lib. III *Contra heres*, verbo *Beatiudo*, heres, 2, ubi per hosce mille annos doceat denotari aeternitatem Beatorum in gaudio et gloria coelesti. Sic et S. Justinus, lib. *De Veritate Christianæ religionis*, asserti Joannem in Apocalypsi agere de mille annis, et lignum vite esse illosmet mille annos. At enim: « In his verbis, Secundum dies ligni vite dies populi mei erunt, etc., mille annos in mysterio arcane designari intelligimus. Ut enim Adæ dictum est, quo die de ligno vite elisset, esse moriturum; scimus illum mille annos non implevisse. Novimus etiam illud: Dies Domini ut mille anni, huc pertinere. » Huc ex parte accedit Viegas seribens ad vers. 4, ut ibi dicat.

Porro quod diebus post mille annos solvendum Salanan, sic explicant, q. d. « a mille annis, id est, in eternum, ligatum esse Satanam; et tamem iis qui in mundo sunt, adhuc solutum manere; sive cum pie morientem inchoatur beatitudine, tunc aliorum nascentium et viventium bellum inchoari. Verum haec violentia et contorta est explicatio. Nam, ut alia tecum, post mille hosce annos asserti Joannes solvendum esse Satanam, quod Gog et Magog congregabit in pœnum, illisque casis fore iudicium et resurrectionem, ut patet vers. 7, et 11 et 12, indeque Sanctorum gloriam in celo describit cap. xxi et xxxi, eaque claudit Apocalypsin. Ergo mille hi anni non sequuntur, sed precedunt iudicium, resurrectionem et gloriam Beatorum.

Prima ergo expositio, uti plurimos et gravissimos habet autores, ita maxime genuina ac vera videtur.

Denique censem noster Turrianus, lib. *De Eu-christi*, xxxi, et Alcazar, S. Joannem hic alludere ad *Isaie* xxiv, 21 et 22, ubi dicitur: « In die illa visitabit Dominus super militiam cœli in excelso, et super reges terre qui sunt super terram; et congregabitur in lacum, et claudentur ibi in carcere, et post multos dies visitabuntur. » Reges enim autem esse demones, quos Paulus vocat « mundi rectores. » Verum licet in verbis nonnulla videatur esse allusio et similitudo, tamen alia prorsus Isaiae est mens et sententia, ut ibidem docui, alia Joannis.

Anglo-Calvinista hosce mille annos numeral ab anno Domini 300, quo regnavit Constantinus Christianus, itaque ligatus est Satanus, eosque terminat anno Domini 1300: tunc enim solutum esse Satanam, quia tunc ceptit imperium Turicum, puta Ottomannicum, quod Ecclesiam Dei vastavit et vastat. Additique interim hisce mille annis fideles eroce regnare, id est, veram fidem sequi, esto dominus bestia, id est, Antichristus, semper afflixisse Ecclesiam, idque graviter.

Terterio, divinitus ipse Turcum Imperium,

aequa ac Papatum, non duraturum nisi septem annos. At

divinavit et scripsit hoc anno Domini 1609 (—)

enim liber impressum se testatur). Jam autem agitur annus Domini 1620, hoc est duodecimus post hanc eius divinationem, quo Papatus, eque ac Tercius, consistit. Ergo errat et fallitur, ac fallit pseudopropheta, cum post septimum eius annum, quo desituros eos praedixit, per quinque annos perdurent, nec ultum interitus eorum signum vel initium appareat.

Quarto, mille anni regni Christi non sequuntur mille annos quibus ligatus est Satanus, sed cum illis idem sunt : regnum enim Christi est ligatio Satanae. Christus enim regnans ligavit Satanan : sicut ex adverso solito Satanae sub Antichristo recessio, et pene eversione regni Christi, puta Ecclesie.

Denique stabit Ecclesia Orthodoxa et Romana, stabit Pontificatus usque ad finem mundi, uti promisit primo Pontificis Petrus Christus *Matth. xi, 18* : « Tu es Petrus, et super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, et porte inferi non prævalent adversus eam. » Et passim alibi dicitur quod regnum Christi, id est Ecclesia, erit eternum. Desinant ergo heretici sperare vicinam eius eversionem, quasi post illam ipsi mille annos regnaturi sint usque ad tempora Gog et Magog. Novantes enim ut amantes sibi sonnia fingunt, dum Pontificatus ruinam, quam ad eos optant, immixtum augurantur. Didicerunt id a parente suo Lulhero, cuius hoc oraculum fuit, aqua auctoritate :

Pestis eram vivens; moriens ero mors tua, Papa.

Verum falsus est, et fefelit impostor. Jam pridem enim mortuus est Lutherus, et tamen vivit, vivetque Papa : sed nimur sibi eum dementaverat, et cerebro orbaverat amor heresii et libertatis, indeque consequens odium Papae et Papatus.

3. Et SIGNATU SUPER ILLUM, — diabolum scilicet, ut patet ex genere Graeco, quod est masculinum : signavit, inquam, abyssum, id est infernum firmissime clausit Lucifero, ne ipsa inde egredi possit ; idque fuit potestate et auctoritate regia, scilicet divina, sicut Daniel, cap. xiv, vers. 13, sit famulus Belis signatum fuisse anno regis. Est catachresis ; nec enim Angelus proprius signavit, id est, sigillum aliquod impressum inferno ; et licet impressisset, diabolus, qui spiritus est, facile illud illasum, uti et ina quevis corpora, carcenes et clausuras penetraret : frustra ergo hoc sigillum diabolo ponetur. Ergo per signaculum hoc symbolice tantum significatur firma alligatio ac conclusio Luciferi in inferno per auctoratem et vim divinam, usque ad mille annos jam dictos, ut iis exactis solvatur modico tempore, scilicet per tres annos cum dimidio quibus regnabit Antichristus, idque ad hoc, ait S. Augustinus, lib. XXII *De Civit.*, cap. viii (ubi fuse hunc locum tractat, sed multa ex mystice), ut ejus maligna potentia et sancte civitatis fidelissima patientia probetur, et vicissim ostendatur Dei benigna, utisque et

cauta permissione in tanta tentatione Sanctorum.

4. ET SEDES (magnificas et augustas : has enim significat Graeca vox *πόλεις*), ET SEDENTIUM SUPER EAS, ET JUDICIUM DATUM EST ILLIS. — Alcazar per *sedes* has accipit publicam Episcoporum, et principem Romanorum Pontificium, auctoritatem et majestatem, et potestatem iudiciarum, quam adepti sunt mox ut sub Constantino inductum est publicum fidei Christianae exercitum, itaque ligatus est Satanus, ejusque cultus in idolis. Quocirca sedentes in hisce thronis censem esse eosdem cum digniti quatuor senioribus, sedentes in thronis cap. iv. Verum quis sequitur : « Et anima decollatorum, etc. Et qui non adoraverunt bestiam, liquet has sedes ad aliud *sacrum* et ad tempora Antichristi pertinere.

Secundo, Aureolus more suo accommodat has sedes Ordinibus Premonstratensis et Cisterciensis, qui sub S. Bernardo redorescere coepertur anno Domini 1135. In hisce enim doabus Religiosis, quasi sedibus, multi viri religiosi sedent, quiescentes per contemplationem, compositionem affectuum, ac multiplicem perfectionem.

Tertio, Viegas refert hasce sedes in diem iudicii, et quibus Christus ait Apostolis, *Matth. xix, 28* : « Sedebitis et vos super sedes doctrinarum, iudicantis duodecim tribus Israel. » Verum has sedes dicuntur foris in mille annis pacis, quia fructus Ecclesiae ante resurrectionem secundam, que erit corporis in die iudicii ; unde subdit : « Hec est resurrectio prima. »

Quarto ergo et genuine, sedes haec sunt thrae, in quibus jam per mille pacis Ecclesie annos, resident anima decollatorum propter Jesum, et qui non adoraverunt bestiam. Sunt enim ipse in celo reges et principes, Deo quasi assidentes, ejusque visione fruentes. Hinc et « iudicium datum est illis », quia a Deo creati et destinati sunt iudices, ut cum Christo in die iudicii iudicent omnes. Habent ergo nunc potestatem iudiciarum quasi in actu primo, sed ejus usum et actum secundum exercebunt in die iudicii. Est hyperbaton. Sie enim verba ordinanda sunt : « Et vidi reges et animas decollatorum, et sedent, » scilicet haec animae, « super eas » sedes : postponit enim Joannes *et animas decollatorum*, quia de illis plura erat dicturus, scilicet quod decollate essent propter testimonium Jesu, et propter verbum Dei, uti decollatus fuit S. Paulus, S. Jacobus, aliique Apostoli et Martyres. Rursum, hisce animabus decollatis adjungit eos, qui in fine mundi non adorabant bestiam, id est Antichristum, nec recipient charakterem ejus. Utique enim sunt testes Jesu, et utrique partim jam sedent, parum in fine mundi morientes sedebunt, in hisce sedibus. Est hebraismus : ponitur enim relativum antea sum antecedens.

Similis est *Numer. xxiv, 17*, ubi ait *Salomon* : « Videbo eum, sed non modo ; » ac quem sit visus explicat, dum subdit : « Orient stella ex

Jacob, et consurget virga de Israel ; » quasi dicit : Christus erit ille quem visurum me dixi. Similia sunt alibi. Paulo altera Ribera haec ordinat et explicat, q. d. Vidi animas Beatorum in sedibus, et peculiariter animas Martyrum ; quomodo dicitur *Marci* cap. ult. vers. 7 : « Dicte discipulis ejus, et Petro, » q. d. Dicte discipulis, et maxime Petro.

Mysticum est. Nam ad litteram ostensa est Joanni obliter hic, uti et cap. vii, 9, beatitudinem Sanctorum, preseruum eorum qui resistent Antichristo ; hi enim sedebunt judices cum Christo, et Antichristianos cum eo damnabunt, ut nimis haec ratione et suis fidelibus sub Domitiano, Trajano, etc., et posteris, preseruum futuros sub Antichristo, et posteros, praeseruum futuros sub Antichristo, hoc glorie ecclesiæ animet ad patientiam et fortitudinem, ut generose stent ad mortem pro Christo, ac resistant tyrannis et Antichristo.

Et VIDI ANIMAS DECOLLATORUM PROPTER TESTIMONIUM IESI, ET PROPTER VERBUM DEI, ET QUI NON ADORARERUNT BESTIAM, etc., ET VIXERUNT, ET REGNAVERUNT CUM CHRISTO MILLE ANNIS. — *Syrus* : Et regnauerunt cum Christo suo his mille annis. « Et regnauerunt cum Christo suo his mille annis. » Vixerunt, » id est quasi resurrexerunt, transentes ad vitam beatam et immortalē. Unde de reprobis subdit : « Ceteri mortuorum, non vixerunt, » id est non resurrexerunt ad vitam beatam.

Jan primo, Alcazar vitam et resurrectionem hanc mystican accipit, quasi dicit : Animæ Martyrum decollatorum resurrexerunt, non in se, sed in infidelibus, qui eorum exemplo et martyrio ad Christi fidem sunt conversi, aut in ea confirmati. Num spiritus, « eligio et sanctitas Martyrum resurgit in eorum fidè qui ad Christum converuntur, ac consequente in Romane Ecclesie gloria et splendore. Rursum, ipse animæ Martyrum in ea quasi resurgent : quia coluntur in terra, celebrantur et suscipiuntur publice a tempore Constantini, quo facta est publica religionis Christianæ professio. Pari modo explicat id quod sequitur quasi per antithesis : « Ceteri mortuorum non vixerunt, donec consummarentur mille anni. » Sensus enim est, inquit Alcazar, q. d. Tyranni aliique reprobi jam mortui non resurrexerunt, id est non fuerunt in ore celebres et illustres, sed post mille annos, cum scilicet solvetur Satanæ tempore Antichristi, tunc resurgent, id est erunt famosi et celebres. Nero enim, Diocletianus aliique reprobi resurgent quasi in Antichristo, et ejusque assecis, qui laudabant, imitantur.

imo superabunt Neronis, etc., impietatem et persecutioem in Christianos.

Secondo, Aureolus putat per animas decollatorum significari maximam persecutionem Saladinum, qui asti occupans regnum Egypti anno Christi 1187, plurimos Christianorum occidit, disque Hierosolymam et Terram sanctam (quam Christiani, dux Godofredo Ballonio, recuperaverant et iam tenuerant per 80 annos) ademit. Per eos qui non adoraverunt imaginem bestie, intelligit reges Francie, Anglie et Scilie, qui anno Christi 1191 receperunt Acreon, et anno Christi 1217 Damiam. Hi enim non adoraverunt bestiam, id est Saladinum ; nec imaginem ejus, scilicet Mahometem ; nec accepérunt characterem ejus, scilicet circumcisioem. Tunc ergo Palestini, qui sub Saladin videbantur in Palestina esse mortui, quasi revixerunt et regnaronit cum Christo mille annis, regnum scilicet Christianitatis manuteneendo usque ad tempus Antichristi, sed non in Palestina. Nam inde iam du expulsi sunt Christiani.

Thirdo, Aureolus hosce mille annos inchoat a S. Sylvestro Pontifice, qui sedet anno Christi 316 : inde, at ipse, usque ad presentem annum quo haec scribo, qui est 1319, sunt mille et tres anni. Jan ergo tribus annis deberet natus esse Antichristus. Sed quia hic needum comparat, probare certudo istius numeri debet Spiritui Sancto reservari. Ita ipse jam a trecentis annis fatetur se falsum in numero. Addit trecentos post ipsum iam elapsos, et plures qui elabentur usque ad Antichristum, ac ipsa experientia cognoscere ipsum valde in hoc suo computa et conjectione a vero aberrasse.

Tertio, Viegas per hosce mille annos vers. 4, accepit eternitatem, per quam Sancti post iudicium cum Christo regnabunt in celo. Hoc enim videtur hic dicere Joannes, dum ait : « Et sedebunt, et iudicium datum est illis, » et paulo post : « Et vixerunt, et regnauerunt mille annis, » scilicet post diem iudicii, de quo egi in fine capituli praedictis. Verum obstat quod, post hos mille annos, dicitur solvens Satanæ, qui congregabit Gog et Magog, ut pro Antichristo pugnant contra Christum et Christianos. Respondet Viegas alios hoc versus esse mille annos ab illis vers. 2 et 7, ait S. Joannem ludere in mille annis, sicut Daniel ludit in voce tempus, *Daniel. vii, 12*. Verum hoc implicatus est et obscurius, atque hunc locum valde intricat : nec S. Scriptura solet in certis et definitis numeris ita ludere et equivocare, presertim cum illi prefigitur articulus, ut utroque in loco hisce mille annis idem articulus prefigitur. Addit, contextus ipse totius capituli plane innuit, de isdem mille annis hic agi. Denique S. Joannes vocat hanc resurrectionem *rimam* : ergo erit ante resurrectionem secundam, quae fit in extremo iudicio. Ad argumentum Viegas respondet, dici de animabus hisce, « Sederunt, » scilicet quasi principes et triumphatores : addit :

et quasi judices, non presentes, sed futuri. Unde « datum est illis iudicium, » id est potestas iudicaria, ut scilicet iudicent cum Christo, quando ipse veniet iudicatur orbem, quasi dicat: illae animae hie despectae, capite minuto, et quasi sepultae ac oblivionis tradite, coram Deo vivunt et regnant mille annis, ideoque sedenti in thronis regnibus, in iisque iudicature sunt suos hostes. Solet enim Joannes Martyres et fideles in persecutio consolari, refriagare eis memoriam et spem iudicii, in quo ipsi qui iuste hie iudicantur, suos judices et praesides a quibus damnati sunt, judecabant. Rursum, occurrit Joannes tacite objectioni; dicit enim quis: Si Sancti hie occisi demum apparetur et iudicabunt in fine mundi, ergone usque ad finem mundi mortui sunt, aut dormiunt, et in sepietis antris suis dehincus? Respondet Joannes, minime gentium. Nam vivunt haec animae et regnant in celis, eliamis a nobis non videantur. Addit Joannem hic prophetam agere, ideoque spiritu propheticō miscere tempora distincta et remota, nimirum misere mille annos cum die iudicii. Hie enim est mos Prophetae, qui proinde saepe ab uno tempore volant ad aliud, et mox revolant: hinc et habent sua hyperbatia et hysterologia, et anacephaleosis, sive recapitulatio, uti futurū ipse Viegas.

Præ responseo ergo, nota solere Hebreos dicta sua sequit non ad proxime præcedentia, sed ad remotiora, quae anterius præcesserunt, referre. Itaque quod hic dicitur de his animabus: « Vixerunt, et regnaverunt mille annis, » non tam ad Confessores et Martyres, qui bestiam, id est Antichristum, adorare noluerunt, quod proxime præcessit, quam ad animas decollatorum, scilicet tempore S. Joannis sub Domitiano aliisque tyrannis Romanis, referendum est. Sensus ergo est, q. d. Animo horum Martyrum decollatorum, licet mortue et annihilate videantur impis, in celo tamen vivunt et regnant cum Christo mille annis iam dictis, id est, tota serie temporis hujus seculi, quod dicit a Christo usque ad Antichristum et diem iudicii; in qua que prius decollante sunt pluribus, que posterius paucioribus annis vixerunt et regnarent, as vivent et regnabunt sunt ad finem mundi, quando in corpore glorioli resurgent, ut plene plenarie beatae regnent in æternum: ita Primatis, Richardus, Arcas, Ambrosius, Beda et alii passim (1). Idem ergo hic sunt

(1) Ita et Alio. Sancti omnes cum Christo regnare debent; sed frequenter species, decollatorum nempe, ponitur hic vice generis. Frequentissimum enim apud Romanos securis supplicium: ideo magistratus incadebat cum securibus. Ipse itaque beata anima, et quodammodo etiam sacra eorum corpora, seu Reliquiae, ex tunc regnarent cum Christo, quia haec mystica eorum in terris renovata vita confert fum ad maiorem manifestationem gloria Christi, tum ad mediationem, consolationem, protectionem et decorum Ecclesiæ in terra pro Christo militantis. Regnant autem malus modis, utpote

mille anni cum illis vers. 2, 3 et 7; millesimus enim, ut dixi, significat temporis multitudinem et universitatem.

Porro hi mille anni, cum agitur de ligatione Satanæ, isque dicitur post mille annos solvendus, præcisæ finiuntur in initio regni Antichristi: tum enim solvetur Satanæ. Cum vero idem mille anni tribuuntur Sanctis, diciturque quod eorum animæ per mille annos in resurrectione prima regnabunt eum Christo, tunc hi mille anni, quibus durat regnum hoc animalium, et eum resurrectio prima, porrigitur usque ad resurrectionem secundam, puta corporum, que fiet in die iudicii. Alioquin enim esset implicatio manifesta, asservare regnum hoc animalium per mille annos futurum esse ante solutum Satanam, et simul dicere regnum hos fore premium eorum, qui post solutum Satanam aut oppugnati, aut capite mulctati sunt, eo quod noluerint adorare Satana bestiam, id est Antichristum. Utrumque vero hoc modo recte conciliabili, si dicas mille annos hosque, tamen respiciunt ligationem Satanæ, præcisæ terminari in Antichristo; quatenus vero respiciunt regnum et gloriam animalium, ulterius porrigitur usque ad diem vicinum iudicii, in quo exterum et plenum undeque regnum naneiceatur. Regnum enim quod semel inchoarunt non amittunt, sed semplenum quod adepti sunt ostinebunt, donec plenum in die iudicii adipiscantur.

Denuo nonnulli suspicuntur per annos mille;

quos hic præcise assignat S. Joannes et sexies iterat, symbolice notari mille annos quibus duratura est secta, regnum et persecutio Mahometis, puta Saracenorum et Turcarum. Hec enim sedat diutissime duravit, et gravissime iactavit Ecclesiæ, fuitque typus et presumbala Antichristi: unde et post eam extirpatam, et aliquantam Ecclesiæ pacem et florem sequenter prodromi Antichristi, ipseque Antichristus. Itaque hunc locum sic explicant: Angelus, inquit, Satanam, qui aula grassebatur per Simonianos, Arianos, Nestorianos, Eutychianos, Pelagianos, atque plorum et potentissimis hereticis, ligavit sub annis secundi 630 in abyso, id est in seca Mahometis, que est abyssus et vorago errorum, libidinum et scelerum. Post Mahometem enim non tot fuerunt hereses et heretici, quod ante, quia Satanæ ad eam sectam quasi religatus videtur, in eaque occupatus omnes suas vires exercit. Post hos mille annos, puta extirpatam secta Mahometis, solvetur Satanæ, novaque et plurima heres, heretorum et persecutorum monstra producent, uti fecit ante Mahometem. Unde vers. 4, videt Joannes animas decollatorum (plurimi enim fideles a Sar-

ab ipso Christo in societatem imperii ad gubernandam Ecclesiæ adsciti, puta intercessione, protectione, bonis anteacta vite exemplis, pia misis institutionibus, impetratis per illos miraculis, aliisque modis immumeris, ad bonum maxime spirituale, sed etiam interdum temporale fidelium devote illos invocantium.

ensis et Turcis occisi et decollati sunt, eo quod noluerint adorare bestiam, id est colere Mahometem, qui carnalem et bestialem legem instituit, qui hisce mille annis quibus durabit secta Mahometis, regnabunt eum Christo in celis. Porro ceteri mortuorum non vixerunt, donec consummetur mille anni, q. d. Saraceni, Turcs ceteraque infideles, qui per Mahometismum, infidelitatem atque sceleram quoad animam spiritualiter eorum Deo sunt mortui, destinatiq; ad mortem eternam, hi hisce mille annis secta Mahometis non vixerunt, sed expletis vivent, quia convergent ad Christum, viventque vita gratiae et glorie. Haec est resurrectione prima, qua major pars mundi a morte infidelitatis et peccati resurgent ad vitam fidei et justitiae: his obtinetur resurrectione secunda, qua resurgentib; in vitam beatam, et regnabunt cum Christo mille anni, id est, per totam eternitatem. Et cum consummatur furent mille priores anni, qui antedicta resurrectione primam jam dictam, solvetur Satanæ, quia post extinxit sectam Mahometis, Satanæ excitatibus Gog et Magog, prodromos Antichristi, etiam in Chronolog. Quare eum, instante iam anno Christi 1630, expulserunt millesimus a Mahometo annus, circa illum magnum Imperii Turcicæ et sectæ Mahometis inclinationem, vel ruinam, aut ruina exordium expectant. Quid ipsum ita revera fore, nonnulli viri sanctitatis et prophetie fama celebres in Italia, Germania, Hispania, etc., predixerunt. Idem viri sapientes et sagaces ex variis tum præteritis, tum presentibus evenitibus solerter conjectant, diciturque finem terminum helli contra hereticos, quem propediem sperant, fore principium helli contra Turcas et Saracenos, nisi Christianorum vel emulationes et dissidia, vel sociorū et torpor, vel graviora sceleræ impestant. Ad hoc enim multis magnis voluntatis sue indicis eos invitare et vocare videtur Deus.

Accedit congruentia typi cum antitypo. Liberatio eam Hebreorum a Pharaone et Egypto typus fuit liberationis Christianorum et potestate infidelium, presentem Turcarum. Atqui 1630 circiter anni fluxerunt a servitu Hebreorum in Egypto usque ad plenam eorum liberationem factam per Christum. Ergo totidem anni fluent a Christo usque ad plenam Christianorum liberationem ab infidelibus, presentem Turcicæ: illa ergo fiet sub annum Christi 1630. Idque aliquantum adumbravit Christus sententia sua: nam anno trigesimo copit predicare et fundare Christianismum. Omittit Astrologos, qui ex astrorum conuersu sub annum jam dictum futuro idem divinavit, atque hac de re liberos ediderunt. Hie enim divinatio parum certa, incerta et infida est.

Ita auctores nonnulli, mystice potius quam litteraliter. Verum quanta vera sit eorum haec vel sententia, vel suspicio, brevi eventus etasque docebunt.

3. CETERI MORTUORUM (puta improbi et reprobis omnes) NON VIXERUNT (scilicet vita beata; sed ievi in mortem primam, id est, in damnationem animæ in gehennam), DONEC CONSUMMetur MILLE ANNI, — hujus seculi in hac vita temporali, ut ea finita per resurrectionem eant in mortem secun-

dam. Opponit enim pios impis, electos reprobiis per hosce mille annos, quod nimurum p[er] electi Vivant in resurrectione prima, id est, quoad animam sint beati, regnentque cum Christo, donec h[ab]ent mille anni consummatur, ut tunc transenunt ad resurrectionem secundam, sicutque beati et gloriis in anima et corpore: imp[er]i vero et reprobi, dum morientur, transenunt in mortem primam, id est, in punitionem animae in inferno, ut consummat mille annis hujus vite, in die iudicii resurgentres transenunt in mortem secundam, id est, punitionem eternam animae et corporis.

Alludit totu[m] hoc loquens ad *Isaia xxvi, 14*, ubi primo, de improbus morientibus ait *Isaia*: «Mortentes non vivant, gigantes non resurgent; propere visitasti et cœtrivisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum.» Deinde vers. 19, do p[er] illis morientibus per antithesin subdit: «Vivent mortui tu, interfici mei resurgent;» et vers. 20: «Vade, populus meus, intra in cubicula tua, claudo ostia tua super te: abscondere modicum ad monumentum, donec pertranseat indignatio,» id est, persecutio Antichristi, inquit Alcazar. Vide ibi dicta.

Aureolus per hosce mortuos accipit Fredericu[m] II Imperatorem cum suis, qui a Gregorio IX Pontifice excommunicatus est in Consilio Lateranensi: unde videtur hoc schisma Frederici duraturum mille annis, scilicet usque ad Antichristum. Sed et hic fallit prophetia, aut potius conjectatio Aureoli; nam hoc schisma jam diu evanuit. Male computavit Aureolus, ex eo quod opinatus sit statim post sua tempora venturum Antichristum. Nam Historiam Ecclesiasticam ab initio prosequitur, et perducit usque ad sua tempora, eamque per partes ita adaptat Apocalypsi, ut in sua etate finiat, ab eaque mox saliat ad Antichristum: nimurum fuit ipse Historicus, non Prophet[us]; scivit quid ante facturas esset, nescivit quid post se futuras esset. Unde liquet Apocalypses explicacionem quam ipse tradit, tantum applicationem esse et adaptationem ad Historiam Ecclesiasticam a Christo ad sua usque tempora. Verum aliud, et alia post Aureolum tempora spectavit ecclesia h[ab]et aquila, puta S. Joannes, ac novissima mundi vidi et predixit, ut mox patetib[us].

Simili ratione permotus S. Norbertus, Ordinis Premonstratensis fundator, vir Apostolicus et propheticus pollebas spiritu, sub annum Domini 1106, Antichristi adventum imminentem existimavit; de quo ita scribit oculatus et auritus testis S. Bernardus, epist. 36: «Quod a me de D. Norberto sciscitamini, si videlicet thurus sit Hierosolymam, ego nescio. Nam cum ante hos paucos dies ejus faciem vid., et de colesti fistula, ore videlicet ipsius plurima, baurire meruerim, hoc tamen ab ipso non audiui. Verum de Antichristo cum inquirerem quid sentiret, durante adhuc ea quae nunc est generatione revelandum illum esse, cer-

tissime se scire protestatus est. At cum eandem certitudinem unde habet, sciscitanti mibi expone vellet, auditio quod respondit, non me illud pro certo credere debere putavi. Ad summam tamen hoc asseruit, non visurum se mortem, nisi prius videat generalem in Ecclesia persecutionem.» Nolavit forte schisma, quod paulo post fecit Petrus Leonis contra Innocentium II Pontificem.

Symbolice notant aliqui repeti hic et nominari bis mille annos, quibus regnabant Martyres et Sancti cum Christo, ut demotetur bis mille annos duraturam Ecclesiam, et regnum Christi in hoc saeculo, ac post illos fore finem mundi, et regnum gloriae eternumque Christi ac Sanctorum in celo. Censem enim, aut potius conjectum multi, mundum duraturum per sex milia annorum, scilicet quatuor milibus ante Christum, et bis milibus post Christum, non precise, sed circiter, sive plus minus. Nominantur ergo h[ab]ent mille anni a Christo usque ad finem mundi: quia vere mille cruenti, non simplices, sed repetiti sive duplices, hoc est bis mille. Imo Viegas et aliqui alii putant S. Joannem bis mille annos numerare, quia priores erant diversi a posterioribus, itaque Joannem praeceps numerare bis mille annos post Christum.

Ad id astriundum congruas rationes plures afforunt. *Prima* est, quia sex diebus conditus est mundus: ergo totidem, puta sex milibus annorum, consistet. Mille enim annis sunt apud Deum diecius dies unus, ut ait S. Petrus, epist. ii, cap. iii, vers. 8, et *Psalm. LXXXIX*, vers. 4. Unde *Genes. cap. 1*, quo describitur creatio et fabrica mundi, reperiuntur sex aleph, aleph autem Hebrei arithmeticus denotat mille, q. d. Creativ Deus colum et terram ad sex Aleph, id est, ut duret sex milia annorum. Confirmatur id prima, quia dies septima, puta sabatum, quo quievit Deus ab opere creationis, significat diem beate quietis Sanctorum post resurrectionem communem in celo: ut docent Patres, puta septimum millennium eternitatis: ergo proportionaliter et consequenter, sex precedentes dies creationis mundi representant sex milenarios temporis et seculi hujus, post quod immediate sequitur sabbatum, id est, septimus milenarios ateritans. Unde S. Cyprianus, tract. *De Exhort. martyrii*, cap. xi: «Primi, inquit, in dispositione divina septem dies annorum septem milia continentur.» *Secundo*, sex primi parentes orbis, scilicet Adam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Jared, mortui sunt; septimus Henoch vivus in colum transiatus est: quin post milenarios sex quibus lat[er] or moriuerit, inquit, inquit et immortalis vita, ait Isidorus citatus a *Glossa* in cap. v *Genes. Tertio*, *Genes. vi, 3*, hominum vita et aevi statutior mensura 120 annorum, quos symboli symboli accipiunt, nimurum ut hi sint anni magni et Mosaici, puta jubilei, ita ut quilibet complectatur

quinquaginta annos: quo fit ut hi 120 anni Mosaic conficiant sex milia annorum vulgarium, quibus durabit mundus, et hominum generatio. Multiplica enim 120 per quinquaginta, invenies sex milia. *Quarto*, quia Joannes consignans hie etatem et finem mundi, sexies nominat mille annos, quasi innuens sex milibus annorum duraturum mundum; *prima* enim ait vers. 2: «Ligavit eum per annos mille; » *secundo*, vers. 3: «Donec consummatur mille anni; » *tertio*, vers. 4: «Regnaverunt cum Christi mille anni; » *quarto*, vers. 5: «Donec consummatur mille anni; » *quinto*, vers. 6: «Regnabunt cum illo mille anni; » *sexto*, vers. 7: «Cum consummari fuerint mille anni.» Ut quid enim praeceps repetit sexies: «mille anni sine necessitate, illudque sexies iterat et inculcat, nisi ut inuial post sex milie annos fore consummationem mundi, Apocalypses rerumque omnium. Confirmatur, quia haec a S. Joanne, cap. vi, a quarto sigillo equi pallidi, qui representant Mahometem et Saracenos, per quinum sigillum quo prodeunt animæ Martyrum ab iis occisorum petentes vindictam, statim in sexto sigillo vers. 12, transit ad tempora orbis novissima, videtur sole obscurare, lunam rubescere, stellas de celo cadere, etc., ut significat quod post Saracenum proxime sequentur finis mundi. Ipse ergo est ultima publica et generalis Ecclesie persecutio: ac proinde ipsius et mundi finis in hoc sexto eius annorum millenario appropinquant. Jam enim Saracenus duravit mille annos, et ad finem vergit. Quin et Mahometani jacant oracula, suam sectam et regnum duratura mille annis; csteque hoc in ore eorum frequens et celebre, nimurum post mille annos illa declinatura, ut sensim secta deficiat et eat in ruinam.

Seconda ratio est a pari vel simili. Tres in mundo successive fuerunt leges et status, nimirum lex nature, lex Mosis, lex Christi. Atqui tempus legis nature, sicut fuit ab Adam usque ad Abraham (qui circumcisionem, que iniunctum fuit et tessera legis Mosaice, ut Deo accepti et instituti), duravit pene per bis milie annos. Rursum, tempus legis Mosaice, sive circumcisionis, pariter duravit bis mille annos: tot enim sunt praeterea ab Abraham usque ad nativitatem Christi, ut patet Tabula chronologica, quam *Genes. cap. 1* prefigi. Ergo pariter tercia lex et status mundi, puta lex gratiae et Christi, duravit totidem, id est, bis milie annis circiter, ita ut triplex hoc triplicis legis tempus, quae tollit maximi est etas, simul junctum conficiat, duretque per sex milia annorum. Unde in hujus rei symbolo et typum iustus ait Deus Iose, ut in transitu Jordanis arca Dei distaret bis mille cubitis a populo, *Ioseph. iii, 4*, ut significaret, duobus milibus annorum tempus illud describendum, quo sacer Jordanis hujus baptismus, ceteraque Sacraenta vigeant; quo non nisi procul arcam, et qua in ea condita sunt mysteria, in enigmate, inquam, et quasi per spe-